

Mikä muuttuu sosiaalihuollon toiminnassa Omakannan myötä?

Sosiaali- ja terveydenhuollon ATK-päivät

15.10.2020

Niina Häkälä, Erikoissuunnittelija
Sote-tieto ja -tiedonhallinta -yksikkö
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Omakanta otetaan käyttöön 2021

Omakanta on kansalaiselle tarkoitettu selainpohjainen käyttöliittymä, jossa näytetään asiakastiedon arkistoon tallennettuja asiakasasiakirjoja

Kanta

Omakanta

På svenska

Asiakas, Anna Alexandra Olet kirjautunut henkilökohtaiseen palveluusi. Kirjautu ulos

Etusivu

Reseptit +

Terveystiedot +

Sosiaalipalvelujen tiedot

Hyvinvointitiedot +

Suostumukset ja kiellot

Elinluovutustahto

Hoitotahto

Etusivu > Sosiaalipalvelujen tiedot

Sosiaalipalvelujen tiedot

Asiakas, Anna Alexandra

Tervetuloa sosiaalipalvelujen asiakastietojen sivuille. Alta löydät kaikki sosiaalipalvelujen asiakirjasi. Omakannassa ei näytetä kaikkia asiakirjoja, joita sinusta on tallennettu sosiaalihuollon asiakasrekisteriin ja asiakastiedon arkistoon. Sinulla on sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 11 §:n nojalla oikeus pyytää kaikkia asiakastietoja nähtäväksesi sosiaalihuollosta vastaavalta toimielimeltä. (HUOM! Tämä infoteksti näytetään vain, mikäli asiakkaalla on asiakirjoja, joita ei näytetä Omakannassa)

Asiakuustiedot

Sosiaalipalvelujen asiakkuus on alkanut 12.7.2019

Sosiaalipalvelujen omatyöntekijäsi on **Maija Meikäläinen** ?

Voit katsoa omia sosiaalipalveluihin liittyviä asiakuustietojaasi [Asiakuustiedot -sivulta](#).

Asiakirjat

Palvelutehtävä x

Asiakuus alkanut [pp.kk.vvvv]

Asiakirjoja yhteensä [kappalemäärä]

Uusimmat asiakirjat

Asiakirja

[Asiakirjan nimi](#)

[Asiakirjan nimi](#)

[Asiakirjan nimi](#)

[Asiakirjan nimi](#)

[Asiakirjan nimi](#)

Päivämäärä

pp.kk.vvvv

pp.kk.vvvv

pp.kk.vvvv

pp.kk.vvvv

pp.kk.vvvv

Katso lisää

Työikäisten palvelut

Asiakuus alkanut 2.1.2019

Asiakirjoja yhteensä 4

Edellytyksenä uusi asiakastietolaki

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) mahdollistaa vain terveydenhuollon tietojen näyttämisen Omakannan kautta

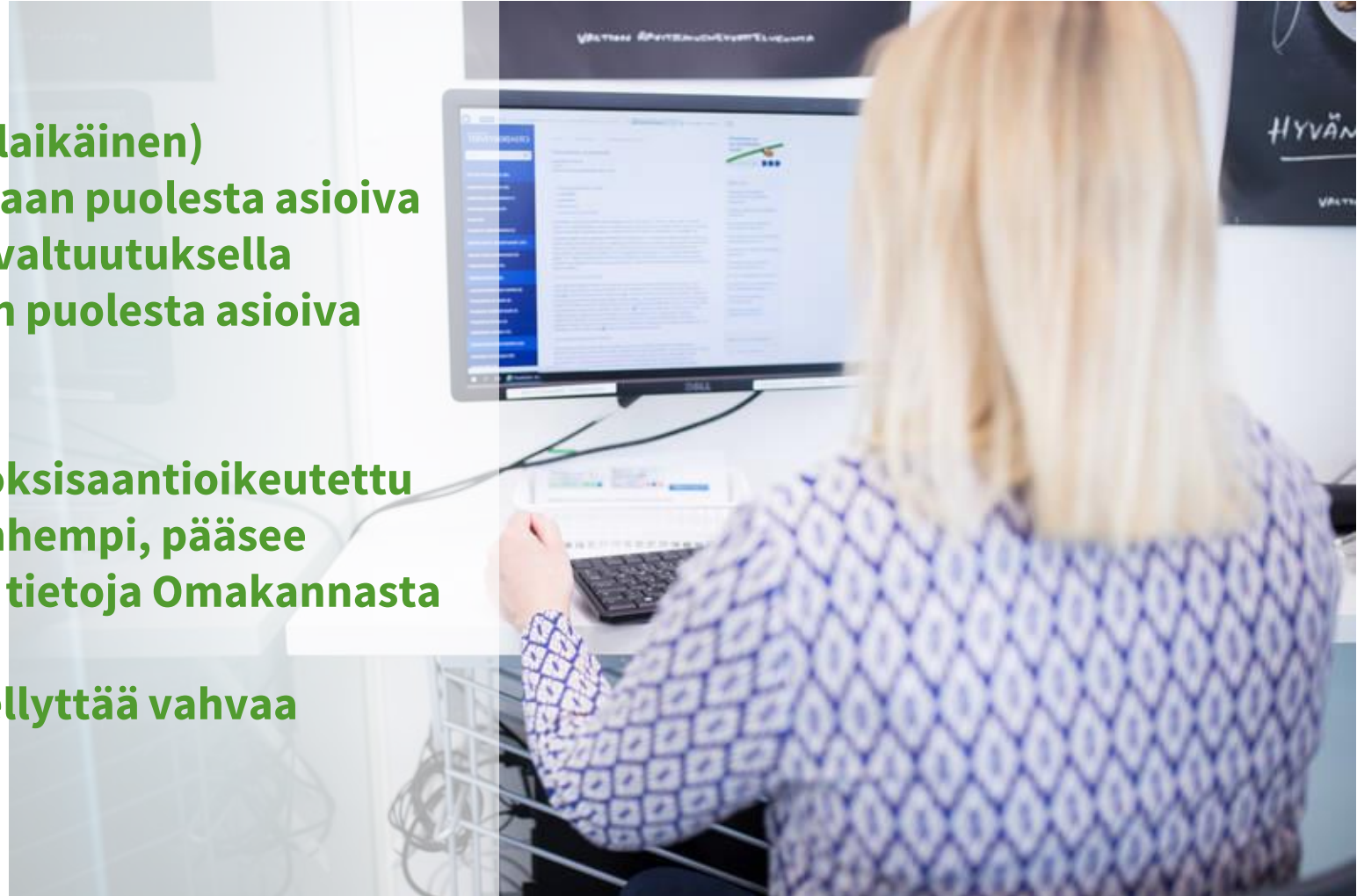
19 § (28.3.2014/250) Kansalaisen käyttöliittymä Potilaalle annetaan kansalaisen käyttöliittymän avulla valtakunnalliseen arkistointipalveluun hänestä tallennetut seuraavat tiedot: 1) tiedot suostumuksesta ja kielloista sekä luovutuslokitiedot lukuun ottamatta luovuttajan ja luovutuksensaajan henkilötietoja sekä niitä luovutuslokitietoja, joita potilaalla ei henkilötietolain 27 §:n 1 momentin 1–4 kohdan mukaan ole oikeutta saada; 2) tieto potilaan tiedonhallintapalveluun merkitystä elinluovutuskiellosta, hoitotahdosta ja muusta potilaan terveyden- ja sairaanhoitoa tai elinluovutusta koskevasta tahdonilmaisusta; 3) tiedot palvelutapahtumien paikoista ja ajoista, hoidon kannalta keskeiset tiedot, lääkemääräystiedot ja hoito-ohjeet; sekä 4) lähetteet, yhteenvedot annetuista hoidoista, hoitojen loppulausunnot sekä lääkärintodistukset ja -lausunnot.	käsittelyn yleiset vaatimukset 4 § - Asiakastietojen käytettävyys ja säilyttäminen 5 § - Käytön ja luovutuksen seuranta 6 § - Potilastietojärjestelmien ja -asiakirjojen tietorakenteet 7 § - Suunnittelu-, tutkimus- ja tilastotiedot 8 § - Tunnistaminen 9 § - Asiakirjan sähköinen allekirjoittaminen 3 luku - Potilastietojen sähköinen luovuttaminen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen avulla 10 § - Potilastietojen luovuttaminen 11 § - Potilaan oikeus määrätä potilastietojensa luovutuksesta 12 § - Suostumus- ja kielloasiakirja 13 § - Potilaan laillinen edustaja 4 luku - Terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut 14 § - Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut
---	---

Omakantaa voi käyttää

- **Asiakas itse (myös alaikäinen)**
- **Täysi-ikäisen asiakkaan puolesta asioiva henkilö sähköisellä valtuutuksella**
- **Alaikäisen asiakkaan puolesta asioiva huoltaja**

- **Jatkossa myös tiedoksisaantioikeutettu henkilö, yleensä vanhempi, pääsee katselemaan lapsen tietoja Omakannasta**

Omakannan käyttö edellyttää vahvaa tunnistautumista*

*laki sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista (7.8.2009/617)

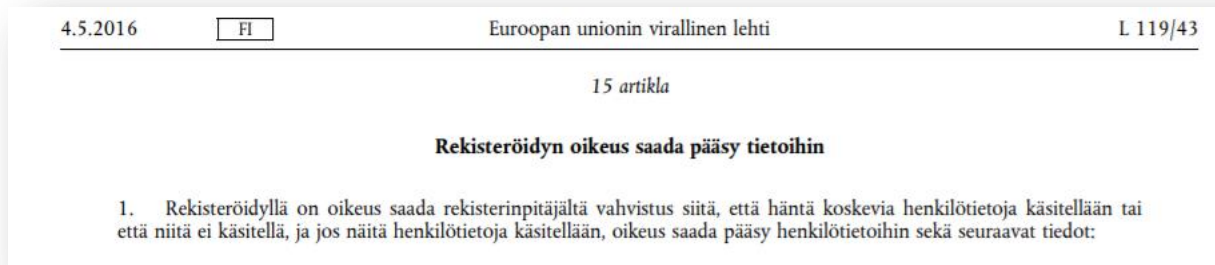
Omakanta on tarkoitettu tietojen katseluun

- Omakannassa voi
 - ✓ Katsella Kantaan tallennettuja asiakirjoja
 - ✓ Asioida toisen puolesta huoltajuussuhteeseen tai sähköiseen valtuutukseen perustuen
 - ✓ Myöhemmin: Tehdä rekisterinpitäjien välisiä tietojen luovutuksia koskevia kieltoja (siten ja sitten kun asiakastietolaki säätää)
- Omakannassa ei voi
 - ✗ Lähettää hakemuksia, ilmoituksia tai viestejä
 - ✗ Vastaaanottaa viestejä
 - ✗ Muuttaa omia tietoja

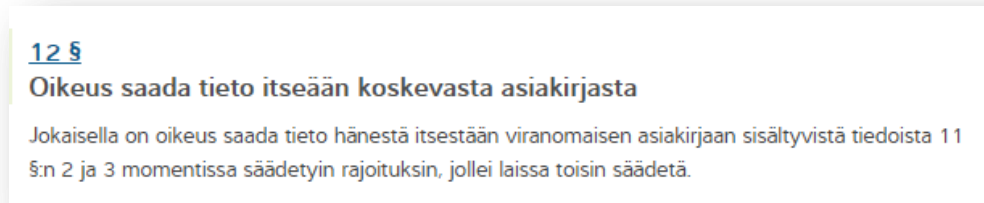

Asiakkaalla on oikeus omiin tietoihinsa

- Lähtökohtana on, että kaikki tiedot näytetään
 - Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (2016/679)

- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

Omakannassa näytetään

Asiakasasiakirjat,
jotka on tallennettu
asiakastiedon
sähköiseen arkistoon
Kanta-palvelujen
käyttöönoton II
vaiheesta eteenpäin

Kela TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Kansallinen koodistopalvelu

 Ohjeet Julkaisut

Koodilistaus luokituksesta "Sosiaalihuolto - Asiakirjaryhmä" versiosta "1.2.246.537.6.1505.201601", rivi

Sarakkeet | ☐ Vain voimassaolevat | Tarkennettu haku | Avaa Excel

Tunniste 	Lyhenne 	Alkupvm 	Loppupvm
1	Asiakkuusasiakirja	01.01.2016	31.12.2099
2	Asia-asiakirja	01.01.2016	31.12.2099
3	Vanha asiakasasiakirja	01.01.2016	31.12.2099
4	Ensimmäisen vaiheen asiakasasiakirja	01.01.2016	31.12.2099
5	Toisen tai myöhemmän vaiheen asiakasasiakirja	01.01.2016	31.12.2099
6	Toisen tai myöhemmän vaiheen liiteasiakirja	01.01.2016	30.06.2018
7	Asiakaskertomusmerkintä	01.01.2016	31.12.2099

Omakannassa ei näytetä

- Kanta-palveluiden käyttöönoton I vaiheen asiakirjoja
 - Vanhoja asiakasasiakirjoja
 - Turvakotipalvelujen asiakasasiakirjoja
 - Lähisuhdeväkivaltatyön asiakirjoja
 - Mitätöityjä päätöksiä
 - Isyyden selvittämisen asiakirjoja
-
- Asiakaskertomusmerkintöjä Omakannan alkuvaiheessa
 - Yhteisen asian asiakirjoja Omakannan alkuvaiheessa
 - Adoptioneuvonnan asiakirjoja Omakannan alkuvaiheessa

1.	TURVAKOTIPALVELUN ASIAKKAAN ESITIEDOT	Testissä	palvelunantajan kokoama yhteis- ja taustatiedoista
2.	TURVAKOTIPALVELUN ENSIARVIO	Testissä	lähisuhdeväkivaltaa kohtaan perheen ja palveluntuottajan yhteisen tarpeesta ja turvakotipalvelun asiantuntijien tyydyttämistä
3.	TURVAKOTIPALVELUSUUNNITELMA	Testissä	toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet ja palvelun toteuttamisen turvakotijakson aikana että tarvittavat

LÄHISUHDEVÄKIVALTAKOKEMUSTEN ARVIO

Luonnos

palvelunantajan ja sosiaalihuollon asiakkaan yhdessä tekemä arvio, jossa selvitetään asiakkaan mahdollisia lähisuhdeväkivallan kokemuksia, jotka edelleen haittaavat hänen terveyttään ja hyvinvointiaan sekä kartoitetaan näitä kokemuksia tarkemmin ja jossa palvelunantaja tekee päätelmän asiakkaan tuen tarpeesta

Palvelunantaja käyttää tätä arviota tarvittaessa kartoitustyökaluna samalla, kun kerää asiakkaan taustatietoja ja kartoittaa hänen elämäntilannettaan. Arviossa kartoitetaan systemaattisesti asiakkaan lähisuhdeväkivallan kokemuksia ja väkivallan ilmenemismuotoja.

VAKAVAN PARISUHDEVÄKIVALLAN RISKIARVIO

Luonnos

palvelunantajan osana MARAK-menetelmää tekemä arvio, jossa tämä selvittää yhdessä parisuhdeväkivaltaa kokeneen sosiaalihuollon asiakkaan kanssa sitä, onko asiakkaalla riski joutua vakavan parisuhdeväkivallan uhriksi ja tekee päätelmän asiakkaan tuen tarpeesta
MARAK-menetelmä on moniammatillinen riskinarvioinnin menetelmä, jolla pyritään auttamaan parisuhdeväkivaltaa kokeneita tai sen uhan alla eläviä henkilöitä.

HÄIRINNÄN JA VAINON RISKIARVIO

Luonnos

palvelunantajan ja häirintää tai vainoa kokeneen henkilön yhdessä tekemä arvio, jossa selvitetään sitä, onko henkilöllä riski joutua uudestaan häirinnän tai vainon kohteeksi ja jossa palvelunantaja tekee päätelmän henkilön tuen tarpeesta
Tämä arvio voidaan tehdä aina, kun henkilö on kokenut häirintää tai vainoa tai kun henkilö on erittäin peloissaan.

Asiakastietojen näyttämistä voidaan rajoittaa

Tietosuoja laki 1050/2018

34 §

Rajoitukset rekisteröidyn oikeuteen tutustua hänestä kerättyihin tietoihin

Rekisteröidyllä ei ole tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, jos:

- 1) tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa kansallista turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä;
- 2) tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka rekisteröidyn tai jonkun muun oikeuksille; tai

- Perustellusta syystä tietoja voidaan jättää näyttämättä. Omakanta on vain yksi väline tietojen näyttämiseen.
- HE asiakastietolaiksi (300/2018 vp) sisälsi pykäläehdotuksen, jonka mukaan *”asiakkaalle voidaan näyttää hänestä tallennetut tiedot lukuunottamatta julkisuuslain 11 §:n 2 ja 3 mm tai muun lainsäädännön mukaan asiakkaalla ei ole oikeutta saada”*
- Asiakirjan laatija voi tapauskohtaisesti joko viivästyä asiakirjan näyttämistä tai jättää asiakirjan näyttämättä kokonaan

- Näyttämisen rajoittaminen Omakannassa ei vaadi hallintopäätöksen tekemistä
- Asiakkaalla on edelleen asiakaslain 11 §:n mukainen oikeus pyytää tietoja nähtäväksi

Asiakirjan näyttämättä jättäminen

- Asiakirja voidaan jättää näyttämättä merkitsemällä se erityissisältöiseksi
- Tällöin se ei koskaan näy Omakannassa (ellei merkintää poisteta)
- Näyttämättä jättäminen on perusteltava

Asiakirjan viivästäminen

- Asiakirjaa ei ole välttämätöntä näyttää Omakannassa heti silloin, kun se tallennetaan arkistoon
- Tällöin käytetään viivästämistä. Tallentamisen yhteydessä kirjataan päivämäärä, jolloin asiakirja saa näkyä asiakkaan Omakannassa
- Esim. asiakirjan sisältö käydään asiakkaan kanssa ensin suullisesti läpi.
- Viivästäminen voi kestää päivästä vuosiin
- Myös viivästämisestä perustelut kirjataan

Perustelut näyttämisen rajoittamiselle

Näyttämisen rajoitus on perusteltava

Koodistopalvelin: Sosiaalihuolto - Perustelut asiakirjan näyttämisen rajaamiselle Omakannassa

	Luokan nimi	Luokan määritelmä
1	Asiakirjan näyttämisestä aiheutuu vaaraa asiakkaan terveydelle, kehitykselle tai oikeuksille	asiakirjan näyttämistä viivästetään tai sitä ei näytetä asiakkaalle Omakannassa, koska sen näyttämisestä voi aiheutua vaaraa asiakkaan terveydelle, kehitykselle tai oikeuksille
2	Asiakirjan näyttäminen on lapsen edun vastaista	asiakirjan näyttämistä viivästetään tai sitä ei näytetä asiakkaalle Omakannassa, koska sen näyttäminen on asiakkaan olevan tai muun lapsen edun vastaista Huom. Luokkaa ei käytetä niissä tilanteissa, kun kyseessä on alaikäisen asiakkaan terveyden tai kehityksen vaarantuminen.
3	Asiakirjan näyttämisestä aiheutuu vaaraa muun henkilön terveydelle, kehitykselle tai oikeuksille	asiakirjan näyttämistä viivästetään tai sitä ei näytetä asiakkaalle Omakannassa, koska sen näyttämisestä voi aiheutua vaaraa muun henkilön kuin asiakkaan terveydelle, kehitykselle tai oikeuksille Huom. Kyseessä voi olla esimerkiksi lastensuojelulain 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusasiakirja, joka sisältää ilmoituksen tekijän salassa pidettäviä yhteystietoja, joiden antaminen voi vaarantaa ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia.
4	Asiakirjan näyttäminen on täysi-ikäisen asiakkaan edun tai muun yksityisen edun vastaista	asiakirjan näyttämistä viivästetään tai sitä ei näytetä asiakkaalle Omakannassa, koska sen näyttäminen on asiakkaan tai muun erittäin tärkeän yksityisen edun vastaista Huom. Luokkaa ei käytetä niissä tilanteissa, joissa kyseessä on täysi-ikäisen asiakkaan terveyden tai kehityksen vaarantuminen tai muun henkilön terveyden, kehityksen tai oikeuksien vaarantuminen. Huom. Luokkaa ei käytetä niissä tilanteissa, joissa kyseessä on täysi-ikäisen asiakkaan terveyden tai kehityksen vaarantuminen tai muun henkilön terveyden, kehityksen tai oikeuksien vaarantuminen.
5	Asiakirja liittyy esitutkintaan tai poliisitutkintaan tai oikeudessa käsiteltävään asiaan, ja näyttämisestä aiheutuu haittaa asian selvittämislle	asiakirjan näyttämistä viivästetään tai sitä ei näytetä asiakkaalle Omakannassa, koska asiakirja liittyy esitutkintaan tai poliisitutkintaan tai tulossa olevaan oikeudessa käsiteltävään asiaan ja sen näyttämisestä aiheutuisi haittaa asian selvittämislle Huom. Luokkaa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun Omakannassa jätetään näyttämättä asiakaskertomusmerkintä, johon on kirjattu lapsen pahoinpitelyepäilytapauksessa tieto ilmoituksen tekemisestä poliisille.
6	Asiakirjan näyttämisen yhteydessä on tarjottava tarpeellinen tuki ja ohjaus	asiakirjan näyttämistä viivästetään Omakannassa, koska asiakirjan sisältö on käytävä ensin läpi yhdessä asiakkaan kanssa niin, että asiakkaalle voidaan tarjota tarpeellinen tuki ja ohjaus Huom. Luokkaa käytetään vain silloin, kun asiakirjan näyttämistä viivästetään.

Rajoitukset kirjataan asiakirjan metatietoihin

- Viivästämistietoja, erityissisältöä, perusteluja eikä huoltajaa koskevia näyttämisen rajoituksia näytetä asiakkaalle
- Jos asiakirjojen näyttämistä on rajoitettu, se ilmoitetaan asiakkaan Omakannassa

2	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto														
3	Sosiaalihuollon metatietomalli, asiakastietojen ja asiakirjojen metatiedot														
4															
5	HUOM! Katso lyhenteiden ja termien selitykset taulukon lopusta														
7	Nimi	Laajempi kuvaus ja käyttö	CDA pakollisuus	SÄHKE2-	Pakollinen sosiaalihuollossa	Asiakkuus	Asia	Toisen tai myöhemmän vaiheen	Kertomusmerkintä	Yksityinen asiakasasiakirja	Ensimmäisen vaiheen asiakasasiakirja	Toistuvuus	Metatiedon tarkastus	Metatiedon arkistointaessa	Käytetään
	Erityissisältö	Tieto siitä, sisältääkö yksittäinen asiakirja tietoja, joita ei näytetä asiakkaalle. Tieto tulee tuottaa jo kirjaamisvaiheessa käyttäen luokitusta ARY/DIN - Kyllä/Ei/Määrittelemättä. "Kyllä" tarkoittaa, että asiakirja ei näytetä asiakkaalle.	Ei	Ei	P	P	P	P	P	P	P	Ei	K	Ei	
17	Henkilöä koskeva asiakastietojen näkyvyyden rajoittaminen	Tieto asiakastietojen tai asiakirjan näkyvyyden rajoittamisesta tietyille henkilöille. Henkilö, jolta asiakirjan näkyvyys halutaan rajoittaa, yksilöidään henkilönummulla.	Ei	Ei	P	Ei	Ei	O	O	O	O	T	K	Ei	Muototarkistus, mikäli tieto esiintyy
18	Asiakirjan näyttämisen viivästyttäminen	Päivämäärä, josta alkaen asiakirja näytetään Omakannassa. Viivästämistä käytetään, kun asiakirja tulee käsitellä ensin asiakkaan kanssa suullisesti. Ammattihenkilö päättää viivästämisen keston tapauskohtaisesti. Viivästää	Ei	Ei	Ei	Ei	O	O	O	O	O	Ei	K	Ei	Päivämäärän muototarkistus, mikäli esiintyy
19	Perustelu asiakirjan näyttämisen rajaamiselle Omakannassa	Perustelu asiakirjan viivästämiseksi tai Erityissisältö -metatiedon asettamiseksi, esiintyy ko. tietojen yhteydessä. Perustelun käyttö koskee II vaiheessa asia-asiakirjoja, asiakkuusasiakirjoja, II vaiheen asiakasasiakirjoja ja kertomusmerkintöjä. Metatieto täytyy päivittää, jos viivästäminen tai erityissisältö -tietoja on päivitetty. Perustelu ilmoitetaan luokituksella Sosiaalihuolto - Perustelut asiakirjan näyttämisen rajaamiselle Omakannassa	Ei	Ei	eP	eP	eP	eP	eP	O	O	T	K	Ei	Perustelu täyttyä ilmoittaa, kun asiakirjan näyttämistä Omakannassa on rajoitettu (erityissisältö, viivästäminen)
20	Huoltajaa koskeva luovutuskielto	Ilmaisee, näytetäänkö asiakirja Omakannassa alaikäisen huoltajalle vai ei. Luovutuskielto voidaan merkitä asiakkuus-, asia- tai asiakasasiakirjalle. Mikäli kielto tallennetaan asia-asiakirjalle, se periytyy kaikille asiaan liittyville asiakasasiakirjoille.	Ei	Ei	eP	eP	eP	eP	eP	O	O	Ei	K	Ei	Huoltajaa koskeva luovutuskieltoon on otettava kantaa, jos henkilö on alle 18-vuotias
21	Alaikäisen asiakkaan esittämä perustelu sille, että tietoja ei luovuteta huoltajalle	Tekstimuodossa kirjattu alaikäisen asiakkaan perustelu sille, miksi hän pyytää, että asiakirjaa ei luovuteta hänen huoltajalleen. Ehdollisesti pakollinen metatieto, johon kirjataan alaikäisen esittämä perustelu silloin, kun huoltajaa	Ei	Ei	eP	eP	eP	eP	eP	O	O	Ei	K	Ei	Perustelu täyttyä ilmoittaa, kun Sosiaalihuolto - Alaikäisen asiakkaan asiakastietojen luovuttaminen huoltajalle on valittu arvo 2 tai 3 Muilla arvoilla tekstimuotoisen
Metatiedot			Metatietojen tuottaminen			Header			Versiohistoria						

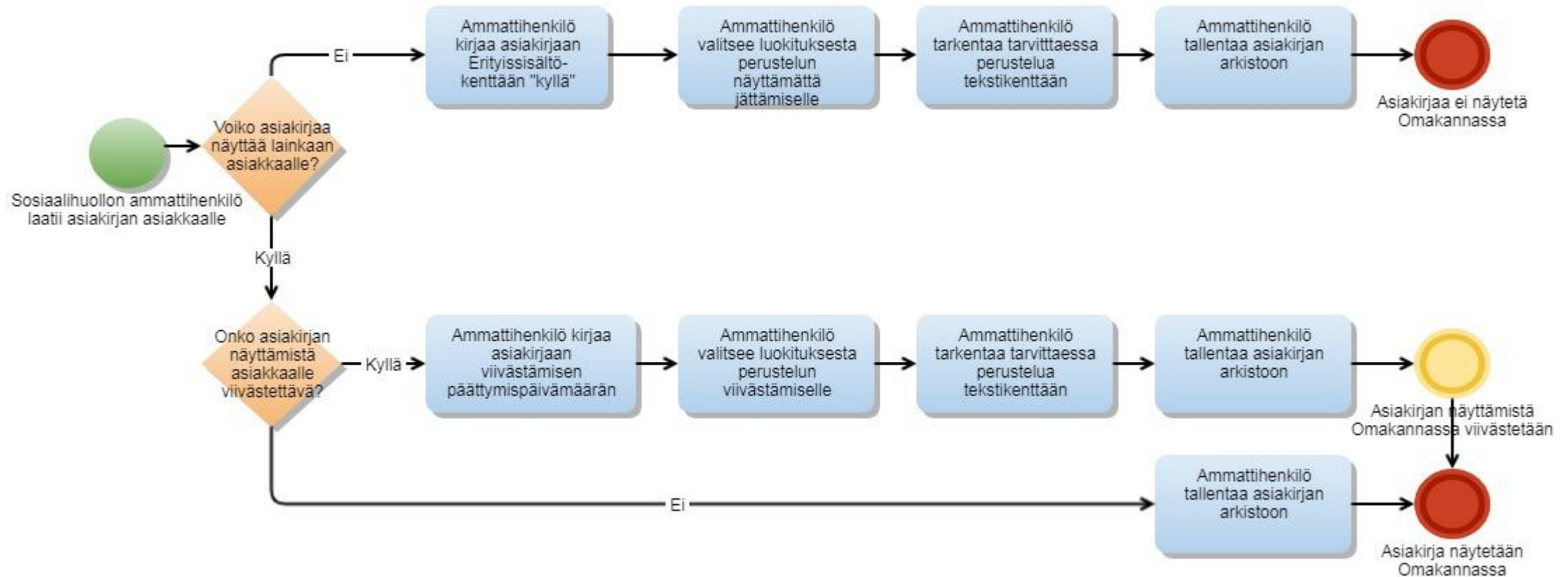
Asiakirjakohmainen heräte

Varmistetaan, että työntekijä muistaa arvioida pitääkö näkyvyyttä rajoittaa.

Lastensuojelun asiakirjat	Palvelutehtäville yhteiset asiakirjat	Muut asiakirjat
Lastensuojeluilmoitus ja sen arvio	Sosiaalihuollon lausunto	Palvelutarpeen arviot
Ennakollinen lastensuojeluilmoitus ja sen arvio	Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta ja sen arvio	Tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon liittyvät asiakirjat
Lastensuojelun kuulemisasiakirja ja mielipiteen selvittämisasiakirja	Sosiaalihuollon kuulemisasiakirja (jos kuultavana muu henkilö kuin asiakas itse)	Päihdehuollon päätös tahdosta riippumattomaan hoitoon määrittämisestä
Päätös lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta ja Huostaanottohakemus hallinto-oikeudelle	Asiakaskertomusmerkinnät Omakannan ensimmäisen vaiheen jälkeen	Lausunnot
Päätös lapsen kiireellisestä sijoituksesta ja sen jatkamisesta	Virka-apupyyntö	
Lupahakemus lapsen tutkimiseksi		
Sijoitettavan lapsen esitiedot		
Päätös lapsen huostassapidosta		
Päätös sijaishuoltopaikan muuttamisesta		
Päätös lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättämisestä		
Päätös yhteydenpidon rajoittamisesta		

Asiakirjan näyttämisen prosessi ammattihenkilön näkökulmasta

Asiointi täysi-ikäisen asiakkaan puolesta

- Täysi-ikäinen asiakas voi valtuuttaa toisen henkilön asioimaan puolestaan (tarkoittaa tietojen katselua Omakannassa)
- Sähköinen valtuutus tehdään Suomi.fi:n tarjoamassa Valtuudet-palvelussa
- Valtuutus koskee koko sosiaalihuoltoa, eli valtuutettu näkee Omakannasta kaikki samat asiakastiedot kuin asiakas itse
- Lisätietoja: [Sähköinen puolesta-asiointi sosiaali- ja terveydenhuollossa - Yleiskuvaus](#)

A photograph of a man with glasses and a dark jacket, a young girl in a purple shirt, and a young boy in a green hoodie. They are all crouched on a stone ledge, looking down at the water. The man is pointing towards the water. The background is a body of water with a light blue sky.

Asiointi lapsen puolesta

- Vain huoltaja voi asioida lapsensa puolesta
- Omakanta tarkistaa huoltajan puolesta-asiointioikeuden Valtuudet-palvelusta
- Huoltaja näkee Omakannan kautta tiedot siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta
- Huoltaja ei voi tehdä Omakannassa rekisterinpitäjien välisiä tietojen luovutuksia koskevia kieltoja lapsen puolesta
- Tiedot näytetään, ellei rajoituksia tehdä, ei ikärajoja
- Tiettyjä rajoituksia huoltajien asiointioikeuteen

Lapsella on oikeus kieltää tietojen luovuttaminen

- Asiakasasiakirjalain mukaan lapsi voi kieltää tietojensa luovuttamisen **painavasta syystä**
- Työntekijän on kerrottava lapselle hänen kiello-oikeudestaan
- Työntekijän tulee arvioida myös oma-aloitteisesti, pitääkö tietojen näyttämistä rajoittaa
- Rajoittaminen koskee kaikkia huoltajia yhtäaikaaisesti

12 §

Alaikäisen asiakkaan kiello-oikeuden kirjaaminen

Alaikäinen asiakas voi asiakaslain 11 §:n 3 momentin perusteella kieltää asiakastietojen antamisen lailliselle edustajalleen painavasta syystä ikänsä, kehitystasonsa ja asian laadun perusteella. Mikäli alaikäinen asiakas kieltää tietojen luovutuksen, on kiello ja sen perusteeksi esitetty painava syy kirjattava.

Jos alaikäisen kiello-oikeus evätään siksi, ettei alaikäinen asiakas ole esittänyt 1 momentissa tarkoitettua painavaa syytä kiellolle, tai siksi, että tietojen antamatta jättämisen katsotaan olevan selvästi vastoin alaikäisen asiakkaan omaa etua, on asiakasasiakirjaan kirjattava myös ratkaisun perustelut.

Sisällysluettelo 254/2015

3 luku - Kirjattavat asiakastiedot

9 § - Asiakasasiakirjoihin kirjattavat perustiedot

10 § - Merkinnät tietojen luovuttamisesta

11 § - Merkinnät tietojen saamisesta

12 § - Alaikäisen asiakkaan kiello-oikeuden kirjaaminen

13 § - Asiakastietojen korjaaminen

14 § - Asian vireilletulo

15 § - Palvelutarpeen arviointi

16 § - Asiakassuunnitelma

17 § - Asiakaskertomus

Näytetäänkö asiakirja huoltajalle?

- Asiakasasiakirjalaki 13 §: *”Mikäli alaikäinen asiakas kieltää tietojen luovutuksen, on kiello ja sen perusteeksi esitetty painava syy kirjattava”*

- Lapselle tallennettavien asiakirjojen metatietoihin kirjataan, näytetäänkö asiakirjaa huoltajalle vai ei
- Kirjaus voidaan tehdä myös asioittain, eli asia-asiakirjaan, jolloin tieto periytyy asiakasasiakirjoihin.
- Lapsen Omakannassa kerrotaan, mitä asiakirjoja ei näytetä huoltajalle

Luokan nimi		Luokan määritelmä
1	Alaikäisen asiakkaan asiakirja luovutetaan huoltajille, koska alaikäinen ei kiellä asiakirjan luovuttamista	arvo, joka ilmaisee, että alaikäisen sosiaalihuollon asiakkaan asiakirja näytetään hänen huoltajilleen Omakannassa ja voidaan luovuttaa hänen huoltajilleen sosiaalihuollon palveluyksikössä Huom. Tämä arvo on oltava oletuksena valittuna sosiaalihuollon asiakastietoja käsittelevissä järjestelmissä silloin, kun alaikäiselle asiakkaalle laaditaan asiakirja.
2	Alaikäisen asiakkaan asiakirjaa ei luovuteta huoltajille, koska alaikäinen kieltää asiakirjan luovuttamisen	arvo, joka ilmaisee, että alaikäisen sosiaalihuollon asiakkaan asiakirjaa ei näytetä hänen huoltajilleen Omakannassa eikä luovuteta hänen huoltajilleen sosiaalihuollon palveluyksikössä, koska alaikäinen asiakas kieltää tietojensa luovuttamisen eikä kiello-oikeutta evätä Huom. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 12 §:n mukaan alaikäinen asiakas voi kieltää asiakastietojen luovuttamisen lailliselle edustajalle painavasta syystä ikänsä, kehitystasonsa ja asian laadun perusteella.
3	Alaikäisen asiakkaan asiakirja luovutetaan huoltajille, vaikka alaikäinen kieltää asiakirjan luovuttamisen	arvo, joka ilmaisee, että alaikäisen sosiaalihuollon asiakkaan asiakirja näytetään hänen huoltajilleen Omakannassa ja voidaan luovuttaa hänen huoltajilleen sosiaalihuollon palveluyksikössä, vaikka alaikäinen kieltää tietojensa luovuttamisen Huom. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 12 §:n mukaan alaikäisen kiello-oikeus voidaan evätä, jos alaikäinen asiakas ei ole esittänyt painavaa syytä kiellolle, tai siksi, että tietojen luovuttamatta jättämisen katsotaan olevan selvästi vastoin alaikäisen asiakkaan omaa etua. Kiello-oikeus voidaan evätä myös lapsen iän, kehitystason ja asian laadun perusteella.
4	Alaikäisen asiakkaan asiakirjaa ei luovuteta huoltajille työntekijän oma-aloitteisen arvion perusteella	arvo, joka ilmaisee, että alaikäisen sosiaalihuollon asiakkaan asiakirjaa ei näytetä hänen huoltajilleen Omakannassa eikä luovuteta sosiaalihuollon palveluyksikössä, koska työntekijä omasta aloitteestaan arvioi asiakirjan luovuttamisen olevan lapsen edun ja turvallisuuden vastaista Huom. Ammattihenkilön vastuuseen kuuluu huolehtia lapsen edusta ja lapsen turvallisuudesta kaikissa tilanteissa silloinkin, kun lapsi ei vielä olisi kehitystasonsa puolesta kykenevä kieltämään tietojensa näyttämistä.

Lapsen asiakirjaan tehtävät muut merkinnät

- Asiakasasiakirjalaki 13 §: *”Mikäli alaikäinen asiakas kieltää tietojen luovutuksen, on kiello ja sen perusteeksi esitetty painava syy kirjattava”*
- Lapsen esittämä syy kirjataan metatietoihin tekstikenttään
- Asiakasasiakirjalaki 13 §: *”Jos alaikäisen kiello-oikeus evätään siksi, ettei alaikäinen asiakas ole esittänyt 1 momentissa tarkoitettua painavaa syytä kiellolle, tai siksi, että tietojen antamatta jättämisen katsotaan olevan selvästi vastoin alaikäisen asiakkaan omaa etua, on asiakasasiakirjaan kirjattava myös ratkaisun perustelut.”*

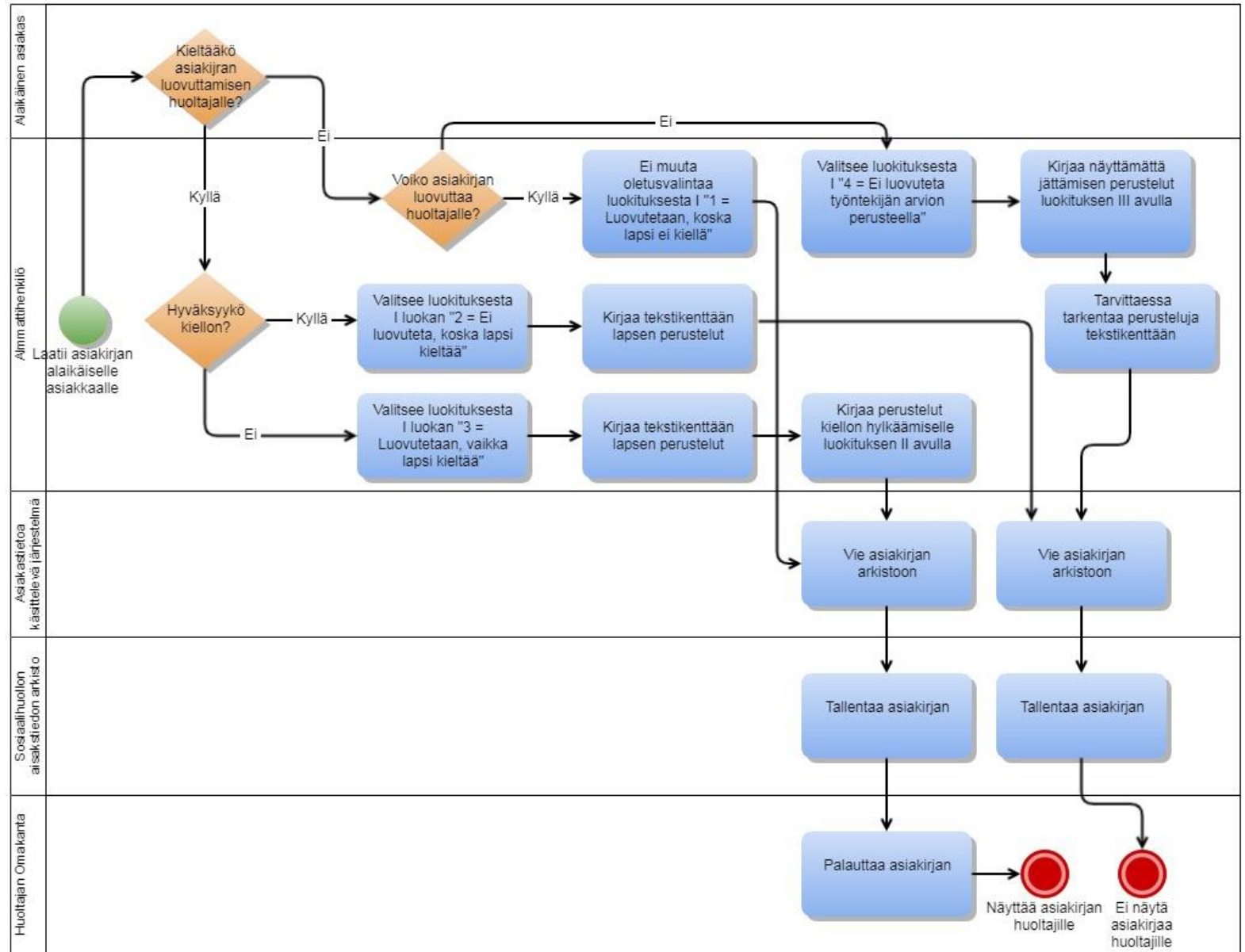
→ Perustelut kiello-oikeuden hylkäämiselle kirjataan luokituksen avulla

	Luokan nimi	Luokan määritelmä
1	Alaikäinen asiakas ei ole esittänyt painavaa syytä kiellolleen	alaikäisen asiakkaan kiello-oikeus asiakastietojensa luovuttamisesta hänen huoltajalleen evätään, koska hän ei ole esittänyt sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaista painavaa syytä kiellolle
2	Tietojen antamatta jättäminen on selvästi vastoin alaikäisen asiakkaan omaa etua	alaikäisen asiakkaan kiello-oikeus asiakastietojensa luovuttamisesta hänen huoltajalleen evätään, koska tietojen luovuttamatta jättämisen katsotaan olevan selvästi vastoin alaikäisen asiakkaan omaa etua
3	Kiello ei ole mahdollinen alaikäisen asiakkaan iän, kehitystason ja asian laadun perusteella	alaikäisen asiakkaan kiello-oikeus asiakastietojensa luovuttamisesta hänen huoltajalleen evätään, koska sitä ei katsota mahdolliseksi alaikäisen asiakkaan iän, kehitystason ja asian laadun perusteella

[Koodistopalvelin: Sosiaalihuolto – Perustelut alaikäisen asiakkaan kiello-oikeuden hylkäämiselle](#)

Lapsen asiakirjan näyttäminen tai näyttämättä jättäminen huoltajalle.

Huom. Luokitus I = Sosiaalihuolto – Alaikäisen asiakastietojen luovuttaminen huoltajalle
 Luokitus II = Sosiaalihuolto – Perustelut alaikäisen asiakkaan kielto-oikeuden hylkäämiselle
 Luokitus III = Sosiaalihuolto - Perustelut asiakirjan näyttämisen rajaamiselle
 Omakannassa

Mikä muuttuu asiakastietojärjestelmissä?

Asiakirjojen näyttämisen rajoitusten toteuttaminen etukäteen sosiaalipalvelun, palveluyksikön tai tarkennetun asiakirjatyyppin perusteella.

Tapauskohtaisten rajoitusten toteuttaminen järjestelmään:

- Viivästäminen
- Eriyissisältö
- Näyttämättä jättäminen huoltajalle

+ rajoituksiin liittyvät perustelut

Asiakirjakohtaisen herätteen toteuttaminen järjestelmään erikseen määriteltujen asiakirjojen kohdalle.

- Lisävaatimuksia järjestelmien toiminnallisuuksiin: täysin uudenlaisia toiminnallisia vaatimuksia
- Toteutuksessa huomioitava ammattilaisen työn tukeminen (informointi ja näkyvyyden rajoitukset)
- Toteutettava huolellisesti, jotta virhetilanteet saadaan minimoitua ja tietosuoja varmistettua

Mikä muuttuu asiakkaan näkökulmasta?

Täysi-ikäinen asiakas

- Pääsee katselemaan omia tietojaan tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaisesti.
- Voi jatkossa tehdä tietojen luovutuskieltoja.
- Voi valtuuttaa sähköisesti toisen henkilön asioimaan puolestaan, jolloin valtuutettu näkee Omakannasta samat tiedot kuin asiakas itse.
- Saa Omakannassa tiedon, jos asiakirjojen näyttämistä on rajoitettu.

Alaikäinen asiakas

- Pääsee katselemaan omia tietojaan tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaisesti.
- Ei ikärajaa Omakannan käytölle.
- Voi kieltää tietojen näyttämisen huoltajalle.

Alaikäisen asiakkaan huoltaja

- Pääsee katselemaan huollettavan tietoja.
- Ei kuitenkaan voi tehdä tietojen luovutuskieltoja.

Täysi-ikäisen asiakkaan valtuuttama henkilö

- Pääsee katselemaan valtuuttajan tietoja.

MYÖHEMMIN: Vanhempi, jolla sopimukseen perustuva oikeus saada tietoja (laki lapsen huollosta ja tapaamisoik. 7§)

- Pääsee katselemaan alaikäisen asiakkaan tietoja.

- Avoimuus, läpinäkyvyys ja ajantasaisuus → Ajasta ja paikasta riippumatta pääsy kaikkiin omiin, lapsen ja valtuuttajan tietoihin. Ml. kertomusmerkinnät eli päivittäiskirjaukset . Esim. omaisen päivittäistä hoitoa pääsee seuraamaan eri tavalla kuin ennen.
- Oikeusturvan vahvistuminen
- Luottamuksen lisääntyminen sosiaalipalveluja kohtaan
- Ymmärryksen lisääntyminen omasta tilanteestaan
- Tärkeää huolehtia lapsen informoinnista, jotta ei vaikuta luottamukseen ja uskallukseen asioida ja hakea apua.

Mikä muuttuu sosiaalihuollon ammattilaisen näkökulmasta?

Arvio asiakirjan näyttämisestä tai näyttämättä jättämisestä:
reaaliaikaisesti, eikä vasta sitten kun asiakas tai huoltaja pyytää asiakirjoja nähtäväksi.

Uusien mekanismien käyttö asiakirjan näyttämisen rajaamiseksi:

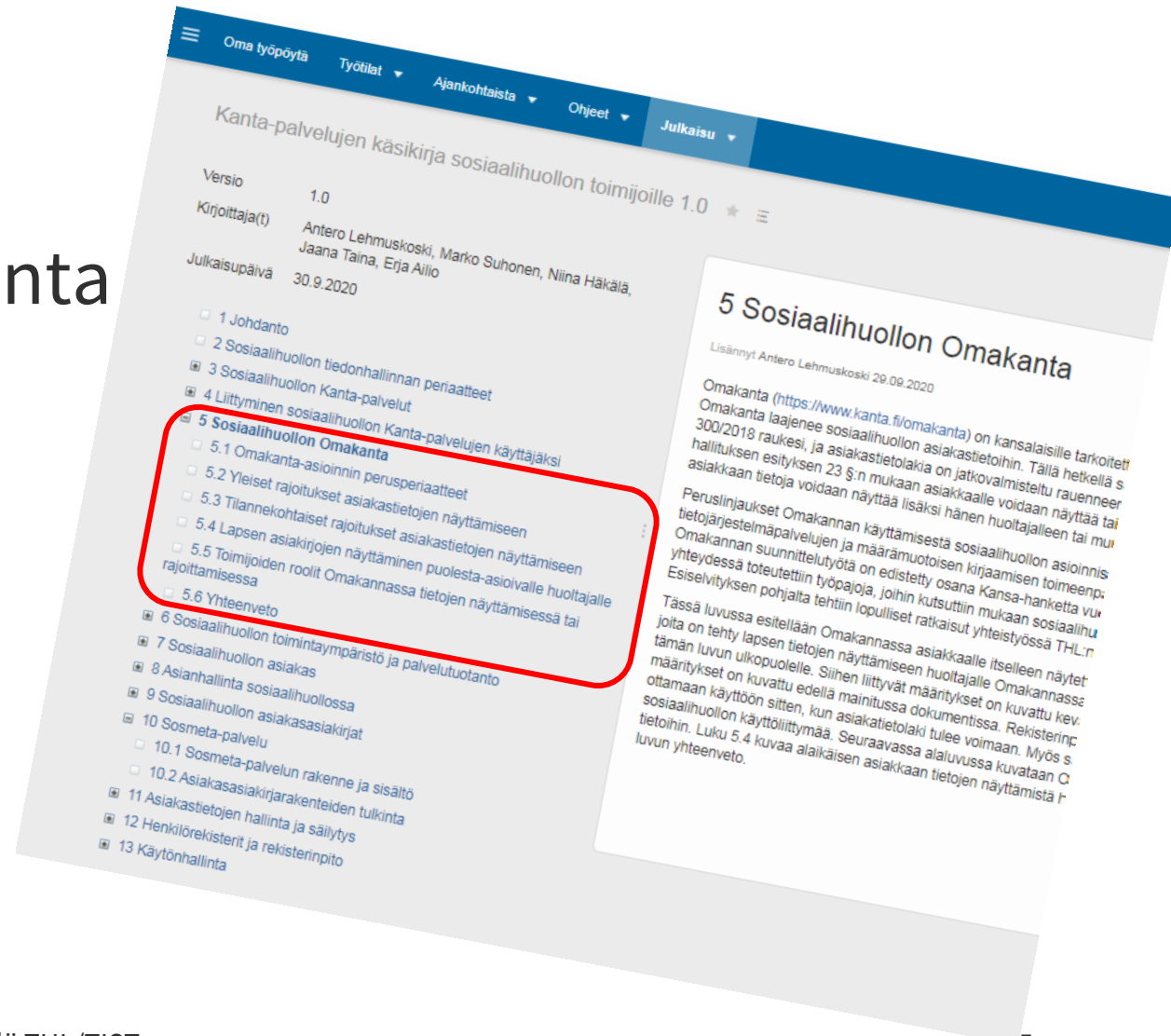
- Viivästäminen
- Erytysisältö
- Näyttämättä jättäminen huoltajalle
- Perustelut

- Kyseessä on merkittävä toiminnallinen muutos
- ”Ideologinen” muutos voi olla pienempi:
 - Asiakasasiakirjalaki on voimassa, lapsen kielto-oikeuden hyväksyminen ja kirjaaminen on tehtävä jo ennen Omakantaa.
 - Asiakirjojen luovuttamista ja luovuttamatta jättämistä asiakkaalle on arvioitu aikaisemminkin, vaikkakin eri kohdassa prosessia.
 - Usein asiakirjat laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa, asiakas on tietoinen mitä hänestä kirjataan.
- Asiakkaiden yhteydenottojen väheneminen? → Helpotusta työhön.
- Avoimuus voi kuitenkin muuttaa kirjaamista, kirjaamisten sisältöä ja sosiaalityössä tuotettavaa tietoa. Aikaisemmin tuotettu muistiinpanoja itselle tai muille työntekijöille, jatkossa asiakas on aina huomioitava.

Lisätietoja

Kanta-palvelujen käsikirja sosiaalihuollon toimijoille

Luku 5: Sosiaalihuollon Omakanta

A close-up photograph of a hand holding a large, vibrant red maple leaf. The leaf has a serrated edge and prominent veins. The word "Kiitos!" is written in white, cursive script across the center of the leaf. The background is a dense carpet of fallen autumn leaves in various shades of red, orange, and yellow, with some green moss visible. The entire image is framed by a green border with a repeating pattern of the THL logo.

Kiitos!